

The Use of Learning Strategies of University Students in Learning French as A Foreign Language

Kübra ZENGİNALOĞLU¹ & Nurten ÖZÇELİK²

Abstract

This research aims to determine the learning strategies used by university students in learning French as a foreign language. For this purpose, the relationship between language learning strategies used in the foreign language learning process and different variables (levels of use of strategies, gender, grade level, grade point average and foreign language English levels) was tried to be determined. The descriptive survey model was used in the research, and the data were obtained with the quantitative data collection technique. The participants of the study consisted of 136 (100 females, 36 male) volunteer students studying at the French Language and Literature Department at a state university. As a data collection tool, the "Foreign Language Learning Strategies Scale" (FLSS) developed by Özçelik (2012) based on Oxford's (1990) "Language Learning Strategies Classification" was used. The obtained data were analyzed with descriptive statistics (mean, frequency, percentage, standard deviation, independent t-test, Anova, Sheffe, Levene test) using the SPSS 22.0 package program. According to the results of the research, it was seen that university students have high level of meta-cognitive and compensatory strategies, followed by social, cognitive, memory, affective and interlingual strategies, respectively. It has been determined that strategy use is higher at the 4th grade level, where the learner has more command of the language, compared to other grade levels. In addition, it has been observed that students who are moderately or highly successful use language learning strategies more than unsuccessful students. There was no significant difference between the French foreign language learning strategies and the English level of the students.

Keywords

Language learning
Learning strategies
Teaching strategies of French
Learning strategies of French
Foreign language learning

Article Info

<i>Received</i>	24.02.2023
<i>Reviewed</i>	11.05.2023
<i>Published</i>	31.06.2023
<i>Doi Number</i>	10.29228/ijlet.68539

Reference

Zenginaloğlu, K., & Özçelik, N. (2023). The use of learning strategies of university students in learning French as a foreign language. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 11(2), 81-97.

¹ Öğr. Gör, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, k.zenginaloglu@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7831-506X

² Prof. Dr., Gazi Üniversitesi,, nurtenk@gazi.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5743-7604

Fransızcanın Yabancı Dil Olarak Öğreniminde Üniversite Öğrencilerinin Öğrenme Stratejilerini Kullanımı

Özet

Bu araştırma, Fransızcanın yabancı dil olarak öğreniminde üniversite öğrencilerinin kullandıkları öğrenme stratejilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, yabancı dil öğrenme sürecinde kullanılan dil öğrenme stratejileri ile farklı değişkenler (stratejilerin kullanım düzeyleri, cinsiyet, sınıf düzeyi, not ortalaması ve yabancı dil İngilizce seviyeleri) arasındaki ilişki saptanmaya çalışılmıştır. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmış, veriler nicel veri toplama tekniği ile elde edilmiştir. Araştırmanın katılımcıları, bir devlet üniversitesinde Fransızca Hazırlık ve Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümünde öğrenim gören toplam 136 (100 kız, 36 erkek) gönüllü öğrenciden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak, Özçelik (2012) tarafından Oxford (1990)'un "Dil Öğrenme Stratejileri Sınıflaması"na dayalı olarak geliştirilen "Yabancı Dil Öğrenme Stratejileri Ölçeği" (YDÖSÖ) kullanılmıştır. Elde edilen veriler, SPSS 22.0 paket programı kullanılarak betimsel istatistiklerle (ortalama, frekans, yüzde, standart sapma, bağımsız t-testi, Anova, Sheffe, Levene testi) analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, üniversite öğrencilerinin üst-bilişsel ve telafi stratejilerine yüksek düzeyde sahip oldukları ve bunu sırayla sosyal, bilişsel, bellek, duyuşsal ve diller arası stratejilerin izlediği görülmüştür. Strateji kullanımının öğrenenin dile daha çok hâkim olduğu 4. sınıf düzeyinde diğer sınıf düzeylerine göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca orta ya da yüksek düzeyde başarılı olan öğrencilerin dil öğrenme stratejilerini başarısız öğrencilerden daha fazla kullandıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler

Dil öğrenimi
Öğrenme stratejileri
Fransızca öğrenimi stratejileri
Fransızca öğretimi stratejileri
Yabancı dil öğrenimi

Article Info

Gönderim Tarihi	24.02.2023
Kabul Tarihi	11.05.2023
Yayın Tarihi	31.06.2023
Doi Numarası	10.29228/ijlet.68539

Kaynakça

Zenginaloğlu, K., & Özçelik, N. (2023). Fransızcanın yabancı dil olarak öğreniminde üniversite öğrencilerinin öğrenme stratejilerini kullanımı. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 11(2), 81-97.

Giriş

Günümüzde teknolojik ilerlemeler ve küreselleşme, eğitim alanında ve öğretim stratejilerinde farklı ve yeni bakış açıların benimsenmesini kaçınılmaz kılmıştır. 90'lı yıllardan günümüze kadar eğitim alanında yapılan çalışmalara bakıldığında da öğrenenin eğitimdeki konumunun değiştiği ve öneminin gittikçe arttığı görülmektedir. Bu kapsamda, öğretmen davranışlarından çok öğrenen davranışları üzerinde yoğunlaşmaya başlanıldığı (Lessard Clouston, 1997, s.1) ve bireysel farklılıkları dikkate alan öğrenme-öğretme süreçlerinin benimsendiği (Açıkgöz, 2009, s. 4) görülmektedir. Bilişsel kuramlar ve öğrenenin merkezde olduğu yaklaşımlarla birlikte yabancı dil öğretiminde de öğrenen merkezli tasarımlar ortaya çıkmış (Baysal ve Gürbüz, 2021, s. 78), bunun sonucunda da dil öğrenme sürecinde karşılaşılan yabancı dilin dilbilgisini, yapısını, sesletimini kavrama, dil öğrenme motivasyonunu sürdürme ve beraberinde etkin olarak dili kullanabilme gibi öğrenen özelliklerine bağlı olarak geliştirilebilir unsurların irdelenmesi önem kazanmıştır. Nitekim öğrenenden beklenen artık bilgileri olduğu gibi depolaması değil, etkin stratejiler kullanarak öğrenme sürecini yönetebilmesi, karşılaştığı öğrenme zorluklarını aşmak için nasıl çözüm bulacağını keşfetmesi ve hangi yöntemlerle öğrenmesi gerektiğini de bilmesidir. Dolayısıyla, öğrenenlerin dil öğrenme sürecinde yol haritası çizerek dil öğrenme hedeflerine daha hızlı ve etkin bir şekilde ulaşmalarını ve öğrenme sürecinde karşılaştıkları sorunlar için de özerk olarak çözümler üretmelerini sağlayacak araçları, başka bir deyişle, öğrenme stratejilerini, bilinçli olarak kullanması gerektiği söylenebilir. Bu nedenle, yabancı dil öğreniminde daha kolay, kalıcı ve etkin bir dil edinimi için ve öğrenenin merkezde olduğu yaklaşımlara uygun olarak "bilişsel, üst-bilişsel ve sosyal-duyuşsal" yönlerinin dikkate alındığı yabancı dil öğrenme stratejileri geliştirilmeye çalışılmıştır.

Chamot (2004, s.15), öğrenme stratejilerini ikinci yabancı dil öğretimi alanında temel konulardan biri olarak ele almakta ve bu alanda yapılan araştırmaların dil öğrenenlerin daha başarılı olmalarına katkı sağlaması bakımından önemli olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda, yabancı dil öğrenim sürecinde öğrenme stratejileri, iyi bir öğrenenin özelliklerinin neler olduğu ve öğrenenlerin hangi stratejileri kullandıkları birçok araştırmanın konusu olmuştur: (Nisbet ve Shucksmith, 1986; Rubin, 1987; Chamot ve Kupper, 1989; O'Malley ve Chamot, 1990; Oxford, 1990; Ehrman & Oxford, 1995; Inez 2006; Oxford, 2001; Ehrman, Leaver, & Oxford, 2003; Fewell, 2010).

1970'li yıllardan itibaren yapılan çalışmalara bakıldığında, Stern (1975), iyi bir dil öğrenenin profilini ortaya çıkarmak amacıyla dil öğretimi/öğreniminde stratejilerin belirlenmesi üzerine çalışmalara öncülük ederken, Rubin (1975), başarılı öğrenenlerin dil öğrenirken kullandıkları stratejileri tespit etmeye yönelik çalışmalar yapmış ve dil öğrenme stratejilerinin, öğrenenin bilgi edinmek için kullandığı araçlar olduğunu, ifade etmiştir. İkinci yabancı dil edinimi üzerine yaptığı araştırmalarda Bialystok (1978), öğrenme stratejilerinin ikinci yabancı dil edinimini etkin kılan teknikleri kapsadığını göstermeye çalışmıştır. 1980'lerde ise O'Malley ve Chamot (1985)'nin çalışmaları sayesinde, bilişsel bilimlerden gelen yeni veriler ile ikinci dil öğretimi arasında bir bağlantının olduğu görülmüştür (aktaran Özçelik, 2012, s.1096). Bu çalışmaların yanı sıra Chamot ve Kupper (1989) çalışmalarıyla yabancı dil öğrenenlerin strateji kullanımının eğitimcilerin önerdiği bir uygulama olması gerektiğini vurgulamıştır (aktaran Bekleyen, 2016, s.29). Wenden (1987) ise araştırmasında öğrenenlerin strateji seçimlerine bakış açılarını değerlendirmiş ve etkili bir yabancı dil öğrenimi için öğrenenlerin strateji kullanımında algılarının geliştirilmesi gerektiği sonucuna varmıştır. 1990'lardan itibaren öğrenme

stratejilerinin yabancı dil öğreniminde bütünsel olarak öğrenene bir yetkinlik kazandırdığını gösteren çalışmalar bu alanda yapılan araştırmalara ivme kazandırmıştır.

Günümüzde ise birçok araştırmacı yabancı dil öğrenme stratejilerinin uygun bir şekilde kullanımının dil yeterliğini ve dil öğrenmedeki başarıyı olumlu yönde etkilediği kanısındadır (Ehrman, Leaver ve Oxford, 2003, s.315). Cyr, öğrenenlerin yabancı dil öğrenme stratejilerini etkin bir biçimde kullanmasını sağlamak için onları bu konuda bilinçlendirmek ve eğitmek gerektiğini belirtirken yabancı dil öğrenenlerin dil öğrenme stratejilerini hangi sıklıkla kullandığının araştırılmasının gerektiğini belirtmektedir (1998, s.134). Yine Cyr'e göre, öğrenenleri öğrenme süreçleri içinde bağımsız kılması ve aynı zamanda öğrenmeyi öğrenmelerini sağlaması açısından hangi strateji eğitiminin verilmesinin saptanması gerekmektedir (1998, s.115). Bu çerçevede alan yazında yabancı dil öğrenme stratejilerini saptamaya yönelik; cinsiyet, kültürel altyapı, öğrenme stratejileri kullanım düzeyleri, öğrenme stilleri ve öz-yeterlilik inancı gibi değişkenler ile öğrenme stratejileri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan araştırmalar yapılmıştır: (Bekleyen, 2005; Karamanoğlu, 2005; Tok, 2007, Alptekin, 2007; Oflaz, 2008; Cesur, 2008; Ünal, Ayırır ve Arıoğul, 2011; Özçelik, 2012; Demirel, 2012; Balci ve Durak-Üğüten, 2017; Memiş, 2018).

Bu araştırmada ise Fransızca öğrenen üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri üzerinde durulacaktır. Araştırmanın Fransızca dil öğreniminde yabancı dil öğrenme stratejilerine dayalı çalışmaların az olmasından dolayı ilgili alan yazına katkı sağlaması açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Ayrıca, araştırma sonuçlarının dil öğrenme stratejileri ile ilgili eğitmenlere veriler sunarak öğrenenlerin yabancı dil öğrenme stratejilerini kullanmada geliştirmeleri ya da bilinçlenmeleri gereken noktalarda bilgi sağlayacak bir araştırma olması hedeflenmektedir. Öğrenenlerin kullandıkları dil öğrenme stratejilerinin belirlenmesi ile öğrenen merkezli günümüz eğitim anlayışına dayalı olarak dil eğitiminde yaşanan problemlerin çözümü için farklı bir bakış açısı geliştirilmesine de katkı sağlaması beklenmektedir.

Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde çalışma konumuzun yönteminin betimlenmesi amacıyla araştırmanın amacı ve araştırmanın deseni, evren ve örnekleme, veri toplama aracı, verilerin toplanma süreci ve analizinin nasıl yapıldığına dair alt başlıklara yer verilecektir.

Araştırmanın Amacı

Yabancı bir dili öğrenme sürecinde öğrenenin öğrenme stratejilerini bilinçli olarak kullanması ve bu bağlamda öğrenme sorumluluğunu alması, başka bir deyişle “öğrenmeyi öğrenmesi” ve “öğrenen özerkliği” kazanması önemli unsurlardır. Bu açıdan, öğrenmenin gerçekleşmesi ve devamlılığının sağlanması için öğrenenin bu sürece katkısının çok etkili bir ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Özçelik'e göre, öğrenenin kendi alanında daha özerk olması için öğrenme stratejilerinin bilinçli kullanılması gerekmektedir (2012, s.1096). Bu ihtiyaç dikkate alınarak yapılan bu araştırmanın amacı yabancı dil olarak Fransızca öğrenen üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejilerini belirlemektir.

Bu ana amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

- 1- Yabancı dil öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri nelerdir ve bunları kullanma düzeyleri nasıldır?
- 2- Yabancı dil öğreniminde üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3- Yabancı dil öğreniminde üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

4- Yabancı dil öğreniminde üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri başarı düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

5- Yabancı dil öğreniminde üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri İngilizce düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Deseni

Araştırma, bir devlet üniversitesinin Yabancı Diller Yüksekokulu Hazırlık Birimi ile Fransız Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında 2021-2022 bahar döneminde öğrenim gören 136 öğrenciyle nicel araştırma desenlerinden tarama modeli kullanılarak hazırlanmıştır. Tarama modelinde var olan bir durumun nesnel bir biçimde olduğu gibi ortaya konulması söz konusudur (Karasar, 2009).

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Türkiye'de yabancı dil Fransızca öğrenimi gören üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, bu evren içerisinde seçkisiz örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme yoluna başvurulmuş olup katılımcılar; 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar döneminde bir devlet üniversitesinde Fransız Dili ve Edebiyatı Hazırlık (n=40), birinci (n=23), ikinci (n=21), üçüncü (n=24) ve dördüncü (n=28) sınıfta öğrenim görmekte olan 136 gönüllü öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırma, bir devlet üniversitesinin Yabancı Diller Yüksekokulu Hazırlık Birimi ile Fransız Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında 2021-2022 bahar döneminde öğrenim gören 136 öğrenciyle nicel araştırma desenlerinden tarama modeli kullanılarak hazırlanmıştır. Tarama modelinde var olan bir durumun nesnel bir biçimde olduğu gibi ortaya konulması söz konusudur (Karasar, 2009).

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak Özçelik (2012) tarafından geliştirilen YDÖSÖ kullanılmıştır. Ölçek Oxford'un (1990) dil öğrenme stratejileri sınıflandırmasına dayanmaktadır. Oxford'un belirlediği 6 alt boyuta diller arası stratejiler 7. alt boyut olarak araştırmacı tarafından gerekli uygulamalar yapılarak eklenmiştir. Ölçeğin tümü için güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alpha) 0.89 olarak bulunmuştur. İki bölümden oluşan ölçeğin birinci bölümünde katılımcıların cinsiyetlerini, sınıf düzeylerini, başarı ortalamalarını ve İngilizce düzeylerini belirlemek üzere sorulan soruların yer aldığı "Kişisel Bilgi Formu" bulunmaktadır. İkinci bölümde ise, ölçekte her bir strateji grubunun ayrı olarak değerlendirildiği YDÖSÖ'ye ait 55 madde bulunmaktadır.

Verilerin Toplanması

Gerekli izinler alındıktan sonra ölçek ders saatleri içerisinde araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Tüm katılımcıların gönüllü olarak katıldığı çalışmada gönüllü katılım formu verilerek araştırmanın amacı ve yöntemi hakkında katılımcılara bilgi verilmiştir. Ölçekteki maddelerin yanıtlanması tek oturumda gerçekleştirilmiştir. 55 maddeden oluşan ölçeğin uygulaması yaklaşık 35 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

YDÖSÖ katılımcılara uygulandıktan sonra SPSS version 20.0 paket programından yararlanılarak giriş formatına uygun halde veri girişi yapılmıştır. Kolmogorov-Smirnov (n>50) testi sonuçlarına göre bazı alt ölçek skorlarının normal dağılmadığı ancak bu ölçümlerin Skewness ve Kurtosis değerleri normal dağılım (±1,5) aralığını gösterdiğinden dolayı karşılaştırmalarda parametrik testler kullanılması uygun bulunmuştur. Kişisel bilgilere ilişkin verilerin analizinde frekans ve aritmetik ortalama değerleri, verilerin belirlenen değişkenlerle karşılaştırılmasında t-testi uygulanmıştır. Yabancı dil ediniminde kullanılan stratejilerin belirlenen değişkenlere göre değişip değişmediğini anlamak amacıyla yapılan karşılaştırmalarda "Tek Yönlü Varyans Analizi" (ANOVA) yapılmıştır. Varyans analizi sonucunda anlamlı farklılık gösteren sonuçların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Sheffe testinden yararlanılmıştır. Maddelere katılma derecelerine ilişkin puan aralıkları ve bu aralıklar doğrultusundaki strateji kullanımında, "1.0-2.4" arası düşük seviyede kullanım, "2.5-3.4" arası orta seviyede kullanım, "3.5-5.0" arası yüksek seviyede kullanım olarak değerlendirilmiştir.

Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde, araştırmanın bilimsel dayanaklarının betimlenmesi adına "öğrenmeyi öğrenme, iyi öğrenen profili ve öğrenme stratejisi" kavramları açıklanarak "Oxford'a göre öğrenme stratejileri sınıflandırması" alt başlıklarına yer verilecektir.

Öğrenmeyi Öğrenme ve İyi Öğrenen Profili

Dil öğrenme stratejileri sınıflandırılırken, öncelikle yabancı dili "iyi öğrenen"lerin kullandığı stratejiler üzerine odaklanılmıştır. Naiman, Frölich, Tedesco ve Stern (1978) "The Good Language Learner" başlıklı çalışmalarında; "öğrenme etkinliğinde aktif bir yaklaşım benimseyen, hedef dilin keşfedilmesi gereken bir sistem olduğunun bilincinde olan, hedef dilin bir iletişim aracı olduğunun farkında olan, yabancı dil öğrenme sürecinin doğasında olan duyuşsal boyutu hesaba katmayı bilen, yabancı dil öğrenme sürecinde performansını takip eden öğrenenlerin iyi öğrenenler olduklarını" belirtmişlerdir (aktaran Cyr, 1998, s.25).

Buradan hareketle iyi bir öğrenenin öğrendiği bilginin farkında olarak bilgiye ulaşmanın yollarını bilen, ulaştığı bilgiyi kullanarak anlamlandıran, öğrendiklerinden yeni öğrenmeler üretebilen ve ürettiği öğrenmeler ile karşılaştığı sorunlara çözümler bularak öğrenme sürecini denetleyen beceri ve tutumlara sahip olduğu söylenebilir. Bu noktada öğrenmeyi öğrenme ve öğrenmede özerk olabilmek için bir dil öğreneni için gerekli görülmektedir.

Eğitsel ihtiyaçlarının gerektireceği bilgi, beceri ve tutumlara yönelik davranışların, öğrenme profiline uygun yollarla ve bizzat öğrenenin kendisince kazanılması "bilgi belleme" ye değil, "öğrenmeyi öğrenme" ye dayalıdır (Ekinci, 2005; aktaran Balcı ve Üğüten, s.51). Yabancı dil öğreniminde "öğrenmeyi öğrenme"nin yerini ve önemini Özçelik (2015, s.104) şu ifadelerle belirtmektedir: "Yabancı dil öğretim-öğreniminin amacı sadece öğrenenlere bu dilde iletişim kurma yetisi kazandırmak değil aynı zamanda öğrenimlerine okul hayatlarından sonra da devam edebilmeleri ve bu dilde ilgili beceri ve edinimlerini etkili ve özerk bir biçimde daha iyiye götürmelerine olanak sağlamaktadır. "Öğrenmeyi öğrenme" dil öğrenmenin vazgeçilmez bir parçası kabul edilirse, özerk öğrenme geliştirilebilir ve kendilerine en iyi uyan biçimlerin daha çok bilincine varırlar".

Dolayısıyla, öğrenmeyi öğrenme, bireyin kendi öğrenme özelliklerinin farkında olması, öğrenmede yararlanması gereken stratejileri bilmesi, seçmesi ve bilinçli olarak kullanabilmesi olarak tanımlanabilir.

Öğrenme Stratejisi

Mayer (1988, s.11) öğrenme stratejisini “öğrenme sürecinde öğrenenin bilgiyi nasıl işlediğini etkileyen davranışlar” olarak tanımlar. Yabancı dil öğreniminde strateji, hedef dili öğrenmek, özümsemek ve hedef dilde edinilen bilgileri yeniden kullanmak için öğrenen tarafından gerçekleştirilen bir dizi öğrenme kaynakları ve işlemlerin bütünü olarak tanımlanabilir. Öğrenme stratejileri bilgiyi edinme, seçme ve örgütleme; yeni bilgi ile bellekte bulunan ön bilgileri ilişkilendirme; ve farklı türdeki bilgileri hatırlayarak geri getirme faaliyetleri gibi bilişsel süreçleri ve öğrenme sürecindeki yürütücü unsurlar olan plan yapma, amaç belirleme, örgütleme, denetleme ve değerlendirme, izleme ve öngörme gibi etkinlikleri kapsar (Zimmerman, 1990, s. 4; Lee, 2002, ss. 102; aktaran Serçe, 2017).

Birçok araştırmacı, yabancı dil öğreniminde stratejiyi, öğrenme sırasında, öğrenende gözlenen davranış, teknik, taktik, plan, bilinçli ya da bilinçsiz yapılan işlemler ve bilişsel ya da işlevsel yetenekler ve sorun çözme teknikleri olarak tanımlamaktadır (Cyr 1998, s. 4). Oxford ve Cohen, dil öğrenme stratejilerini dil becerilerinin geliştirilmesi için öğrenci tarafından atılan adımlar ya da gerçekleştirilen eylemler olarak tanımlamaktadırlar (1992, s. 1). Oxford (1989) dil öğrenme stratejisini “öğrenenlerin yabancı dilde becerilerini geliştirmek, yeni öğrenilenleri içselleştirmek, keşfetmek ve kullanmak için çoğunlukla planlı olarak kullandıkları belli etkinlik, davranış, adımlar ya da teknikler” olarak tanımlamaktadır.

Oxford’a Göre Dil Öğrenme Stratejilerinin Sınıflandırılması

Dil öğrenme stratejileri birçok araştırmacı tarafından farklı şekillerde sınıflandırılmıştır. Dil öğrenme stratejileri çalışmalarının öncülerinden olan Rubin (1987) dil öğrenme stratejilerini dolaylı ve dolaysız olarak öğrenmeye katkıda bulunan stratejiler şeklinde gruplamış, daha sonra dil öğrenme stratejilerini “öğrenme stratejileri, iletişim stratejileri ve sosyal stratejiler” boyutları altında toplamıştır. O’Malley vd. (1985) ise bilişsel stratejileri öne çıkararak dil öğrenme stratejilerini “bilişsel, üst-bilişsel ve sosyal-duyuşsal” stratejiler olarak sınıflandırmıştır.

Oxford (1990) ise dil öğrenme stratejilerini kapsamlı olarak ele alarak dil öğrenme stratejilerinin iletişimsel yeterlik kazanma amacına yönelik olduğunu belirtmiştir. Dil öğrenme stratejilerini öncelikle Rubin (1987) gibi doğrudan ve dolaylı stratejiler olarak iki grupta sınıflandırmıştır ve doğrudan stratejileri, “bellek, bilişsel ve telafi stratejileri”, dolaylı stratejileri ise “üst bilişsel, sosyal ve duyuşsal” stratejiler olmak üzere gruplandırmıştır. Her bir strateji grubu altında farklı teknikler içeren alt boyutlara yer vermiştir.

Doğrudan Stratejiler

Oxford (1990, s. 17) belirgin bir sınıflandırmanın ortaya konulmasının oldukça zor olduğunu belirtmektedir. Öğrenmeye doğrudan katkısı olan bu stratejiler Oxford’a (1990) göre dilin zihinsel işleminden geçmesini gerektirir.

Bellek stratejileri; zihinsel bağlantılar oluşturma (gruplama, ilişkilendirme/çağırışım yapma, öğrenilenleri bağlamsallaştırma), imge ve seslere başvurma (imge kullanma, anlam haritası oluşturma, anahtar kelime kullanma, sesleri bellekte tasvir etme), gözden geçirme (düzenli aralıklarla

yapılandırılmış gözden geçirme); hareketleri işe koşma (bir eylemi fiziksel olarak yeniden üretme ya da fiziksel bir duyumu ilişkilendirme) alt boyutlarından oluşmaktadır (Oxford, 1990, s. 16-21; aktaran Cyr, s.32).

Bilişsel stratejileri, alıştırma yapma (tekrar etme, ses ve yazı sistemi üzerine pratik yapma, formül ve örüntüleri fark etme ve kullanma, yeniden birleştirme, gerçek durumlarda dil pratiği yapma), mesajları alma ve iletme (hızlı anlama, mesajları alma ve iletme için kaynakları kullanma), analiz yapma ve mantık yürütme (sebeup-sonuç ilişkisi kurma, ifadeleri analiz etme, bilinen dillerle karşılaştırma yapma, çeviri, aktarma), yapılar oluşturma (not alma, özetleme, altını çizme/vurgulama) alt boyutları oluşturmaktadır (Oxford, 1990, s. 16-21; aktaran Cyr, s.32).

Telafi stratejileri ise zekice tahmin etme (dilsel ipuçlarını kullanma, diğer ipuçlarını kullanma) ile konuşma ve yazmadaki eksikliklerin üstesinden gelme (ana dile geçme, yardım alma, jest ve mimikleri kullanma, iletişimden kısmen ya da tamamen kaçınma, konu seçme, mesajı uyarılama ya da yakın anlamı vermeye çabalama, sözcük uydurma, dolaylı anlatma ya da eşanlamlı kelimeleri kullanma) alt boyutlarından oluşmaktadır (Oxford, 1990, s. 16-21; aktaran Cyr, ss. 32-33).

Bellek stratejileri, yeni edinilen bilgileri depolama ve ihtiyaç anında geri çağırma gibi işlevlere sahipken bilişsel stratejiler öğrenilenleri anlamlandırma ve aktarma işlevlerini sağlar. Bununla birlikte telafi stratejileri, öğrenenlerin dil eksikliklerine rağmen dili kullanabilmelerine olanak sağlama işlevini yerine getirir.

Dolaylı Stratejiler

Doğrudan hedef dil öğrenimini içermeyen bu stratejiler dil öğrenimini desteklemek ve öğrenim etkinliğini arttırmak için kullanılır.

Üst-bilişsel stratejileri, öğrenmeyi merkeze alma (gözden geçirme ve önceki bilinenle bağ kurma, dikkatini verme, dinlemeye odaklanmak için konuşmayı erteleme), öğrenmeyi düzenleme ve planlama (dil öğrenimini ortaya çıkarma, örgütleme, amaçları ve hedefleri belirleme, dil etkinliğinin amacını belirlemek, dil etkinliğini planlama, alıştırma fırsatları arama) ve kendini değerlendirme (kendini gözleme, kendini değerlendirme) alt boyutları oluşturmaktadır (Oxford, 1990, s. 16-21; aktaran Cyr, s.33).

Duyuşsal stratejiler, kaygıyı azaltma (rahatlama, nefes tekniklerini kullanma, müzik kullanımı, gülme), kendini cesaretlendirme (olumlu ifadeler kullanma, akıllıca risk alma, kendini ödüllendirme), duyguları kontrol etme (vücudunu dinleme, kontrol listesi kullanma, dil öğrenme günlüğü tutma, duygularını bir başkasıyla konuşma) alt boyutlarından oluşur (Oxford, 1990, s. 16-21; aktaran Cyr, s.33).

Sosyal stratejiler, soru sorma (açıklama ya da onay isteme, düzeltme isteme), başkalarıyla işbirliği yapma (akranlarla işbirliği yapma, hedef dilde yetkin kişilerle işbirliği yapma), empati kurma (kültürel anlayış geliştirme, başkalarının düşünce ve duygularının farkına varmak) gibi etkinlikleri içerir (Oxford, 1990, s. 16-21; aktaran Cyr, s.33).

Üst-bilişsel stratejiler, öğrenene bilgilerini düzenleme, planlama ve değerlendirmede özerk olma ve öğrenmedeki eksikliklerini belirleyerek ilerleme imkânı sağlarken, duyuşsal stratejiler öğrenene olumlu ve olumsuz duygu ve tutumları fark ederek kaygı düzeylerini kontrol edebilme imkânı sağlamaktadır. Sosyal stratejiler ise kişilerarası iletişimi güçlendirme ya da kolaylaştırmada kullanılır.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgular daha önce belirtilen sorulara göre düzenlenerek verilmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemi “Yabancı dil öğrenimi gören üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri nelerdir ve bunları kullanma düzeyleri nasıldır?” şeklindeydi. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların yabancı dil öğrenme stratejilerini kullanım düzeyleri

Stratejiler	N(Frekans)	Min.	Max.	\bar{x}	SS	Kullanım seviyeleri
1 Bellek Stratejileri	136	1.00	5.00	3.32	0.72	Orta
2 Bilişsel Stratejiler	136	1.19	4.94	3.36	0.73	Orta
3 Telafi Stratejileri	136	1.40	5.00	3.67	0.69	Yüksek
4 Üst-bilişsel Stratejiler	136	1.80	5.00	3.76	0.68	Yüksek
5 Duyuşsal Stratejiler	136	1.40	5.00	3.00	0.83	Orta
6 Sosyal Stratejiler	136	1.00	5.00	3.47	0.82	Orta
7 Diller Arası Stratejiler	136	1.00	4.20	2.60	0.68	Orta

Çalışmaya katılan toplam 136 öğrencinin YDÖSÖ’nün yedi boyutundan aldıkları puanların ortalama ve standart sapmaları Tablo 1’de verilmiştir. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin ortalama puanlarının 2.60 ve 3.76 arasında değiştiği görülmektedir. Bütün kategorilerin ortalaması 2.40’ın üzerinde olduğundan çalışmaya katılan öğrenciler tarafından hiçbir dil öğrenme stratejisinin düşük oranda kullanılmadığı görülmektedir. En çok kullanılan dil öğrenme stratejilerine bakıldığında üst-bilişsel stratejilerin ($\bar{x}=3.76$) ve telafi stratejilerinin ($\bar{x}=3.67$) öğrenciler tarafından yüksek oranda ($\bar{x}>3.5$) kullanıldığı belirlenmiştir. Orta düzeyde kullanılan stratejiler arasında ise en az kullanılan stratejilerin diller arası stratejiler olduğu görülmektedir ($\bar{x}=2.60$).

Araştırmanın ikinci alt problemi “Yabancı dil öğreniminde üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklindeydi. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 2’ de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların kullandıkları dil öğrenme stratejilerinin cinsiyet değişkenine göre varyans analizleri

Stratejiler	Grup istatistikleri				Levene + Bağımsız t-testi				
	Kız (n=101)		Erkek (n=35)		F	P	Sd	t	P
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS					
Bellek	3.42	0.77	3.04	0.45	11.434	.001	.137	2.733	.007
								3.470	.001
Bilişsel	3.45	0.76	3.10	0.56	4.093	.045	.139	2.499	.014
								2.872	.005
Telafi	3.70	0.72	3.61	0.62	.204	.652	.135	.615	.540

									.661	.511
Üst-bilişsel	3.86	0.67	3.51	0.65	.023	.881	.129		2.654	.009
									2.689	.009
Duyuşsal	3.08	0.83	2.79	0.81	.012	.914	.161		1.821	.071
									1.841	.070
Sosyal	3.56	0.80	3.21	0.81	.075	.784	.157		2.217	.028
									2.215	.030
Diller Arası	2.66	0.72	2.43	0.53	4.930	.028	.157		-1.368	.174
									-1.618	.109

$p > .05$, $p < .05$

Üniversite öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre yabancı dil öğrenme profillerini gösteren Tablo 2’de, bellek stratejileri ($p=0.00$), bilişsel stratejiler ($p=0.05$), üst-bilişsel stratejiler ($p=0.00$) ve sosyal stratejilerin ($p=0.02$) kullanım düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar vardır. Bellek stratejilerin aritmetik ortalama puanlarına göre kız öğrencilerin ($\bar{x}=3.42$) bellek stratejilerini kullanım düzeyi erkek öğrencilere ($\bar{x}=3.04$) göre daha yüksektir. Bilişsel stratejilerin aritmetik ortalama puanlarına göre kız öğrencilerin ($\bar{x}=3.45$) bellek stratejilerini kullanım düzeyi erkek öğrencilere ($\bar{x}=3.10$) göre daha yüksektir. Üst-bilişsel stratejilerin aritmetik ortalama puanlarına göre kız öğrencilerin ($\bar{x}=3.86$) bellek stratejilerini kullanım düzeyi erkek öğrencilere ($\bar{x}=3.51$) göre daha yüksektir. Sosyal stratejilerin aritmetik ortalama puanlarına göre kız öğrencilerin ($\bar{x}=3.56$) bellek stratejilerini kullanım düzeyi erkek öğrencilere ($\bar{x}=3.21$) göre daha yüksektir. Telafi stratejileri ($p=0.51$), duyuşsal stratejiler ($p=0.71$) ve diller arası stratejilerde ($p=0.10$) cinsiyet değişkenine bağlı anlamlı bir fark bulunamamıştır. Tabloya göre yabancı dil öğreniminde strateji kullanımı ölçek puanlarının kızların lehine olduğu görülmektedir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Yabancı dil öğreniminde üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklindeydi. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların kullandıkları dil öğrenme stratejilerinin sınıf düzeylerine göre betimsel istatistikleri

Stratejiler	Hazırlık (n=40)		1. sınıf (n=23)		2. sınıf (n=21)		3. sınıf (n=24)		4. sınıf (n=28)		Toplam (n=136)	
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD
Bellek	3.13	.47	2.91	.64	2.88	.67	3.52	.63	4.07	.54	3.32	.72
Bilişsel	3.15	.51	3,09	.70	3.13	1.01	3.52	.67	3.89	.53	3.36	.73
Telafi	3.61	.53	3,53	.75	3.54	.81	3.94	.68	3.77	.72	3.67	.69
Üst-bilişsel	3.75	.57	3.46	.73	3.61	.91	3.88	.62	4.07	.50	3.76	.68
Duyuşsal	2.91	.67	2.68	.68	2.79	1.10	3.22	.67	3.39	.92	3.00	.83
Sosyal	3.48	.73	3.39	.76	3.08	1.20	3.32	.56	3.92	.64	3.47	.82
Diller arası	2.56	.50	2.32	.70	2.31	.85	2.85	.54	2.89	.69	2.60	.68

Araştırmanın üçüncü alt probleminin çözümü doğrultusunda katılımcı üniversite öğrencilerinin yabancı dil öğrenme stratejilerini kullanımı sınıf değişkenine göre incelenmiş, ölçeğin alt boyutlarından almış oldukları puanlara ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3’de gösterilmiştir. Tablo 3’teki betimsel istatistiklere göre, YDÖSÖ’nün üst-bilişsel alt boyutu bütün sınıflar düzeyinde en yüksek aritmetik ortalamaya sahiptir ($\bar{x}=3.76$). Ölçeğin diğer alt boyutlarının aritmetik ortalamalarını yüksekten düşüğe doğru telafi ($\bar{x}=3.67$) ve sosyal ($\bar{x}=3.47$) stratejilerin “yüksek düzey” de bilişsel ($\bar{x}=3.36$), bellek ($\bar{x}=3.32$), duyuşsal ($\bar{x}=3.00$), diller arası ($\bar{x}=2.60$) stratejilerin “orta düzey” de kullanıldığı şeklinde ifade etmek mümkündür. Tablo 3’teki bulgulara göre, sınıf değişkeni açısından en düşük aritmetik ortalamaya duyuşsal ($\bar{x}=3.00$) ve diller arası ($\bar{x}=2.60$) alt boyutlar sahiptir. Ancak bu bulgu, üniversite öğrencilerinin bu alt boyutları da orta düzeyde kullandıkları biçiminde yorumlanabilir.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde ifade edilen, üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamak ve anlamlı ilişkilerin hangi gruplar arasında olduğunu betimlemek amacıyla yapılan ANOVA testi ve Scheffe testi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların kullandıkları dil öğrenme stratejilerinin sınıf düzeylerine göre varyans analizleri

Anova		Puan toplamı	SS	Ortalama	F(Varyans)	p	Scheffe
Bellek	Gruplararası	26.100	4	6.525	19.278	.000	
	Grupiçi	44.339	131	.338			*
	Toplam	70.439	135				
Bilişsel	Gruplararası	13.076	4	3.269	7.194	.000	
	Grupiçi	59.525	131	.454			*
	Toplam	72.600	135				
Telafi	Gruplararası	2.982	4	.746	1.567	.187	
	Grupiçi	62.312	131	.476			
	Toplam	65.294	135				
Üst-Bilişsel	Gruplararası	5.502	4	1.375	3.154	.016	
	Grupiçi	57.118	131	.436			*
	Toplam	62.620	135				
Duyuşsal	Gruplararası	9.090	4	2.273	3.469	.010	
	Grupiçi	85.831	131	.655			*
	Toplam	94.921	135				
Sosyal	Gruplararası	9.676	4	2.419	3.895	.005	
	Grupiçi	81.369	131	.621			*
	Toplam	91.045	135				
Diller Arası	Gruplararası	7.471	4	1.868	4.418	.002	
	Grupiçi	55.377	131	.423			
	Toplam	62.847	135				

Tablo 4’te görüldüğü gibi, sınıf düzeyi bağımsız değişkeni temelinde bellek stratejilerinin ($F(4, 131)= 19,278; p<.05$), bilişsel stratejilerin ($F(4, 131)= 7,194; p<.05$), üst-bilişsel stratejilerin ($F(4, 131)= 3,154; p<.05$), duyuşsal stratejilerin ($F(4, 131)= 3,469; p<.05$), sosyal stratejilerin ($F(4, 131)= 3,895; p<.05$) ve diller arası stratejilerin ($F(4, 131)= 4,418; p<.05$) kullanımı puanları anlamlı biçimde farklılaşmaktadır. Başka bir deyişle, üniversite öğrencilerinin yabancı dil öğrenme stratejilerini kullanımları, ölçeğin bu beş alt boyutunda sınıf düzeyine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Farkın kaynağını saptamak amacıyla yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre, bellek stratejilerinin kullanımı alt boyutunda 3.sınıfların

bellek stratejileri kullanımı 1.sınıflara ve 2. sınıflara göre daha yüksektir. 4. sınıfların bu stratejiyi kullanımı ise hazırlık sınıfları, 1. sınıflar ve 2. sınıflara göre daha yüksektir. Yine 4. Sınıfların bilişsel stratejileri kullanımı hazırlık sınıfları, 1. sınıf ve 2. sınıflardan daha yüksektir. Benzer şekilde 4. sınıflarda üst bilişsel stratejiler 1. sınıflardan fazla kullanılmaktadır. Sosyal stratejilerin kullanımında ise 4. sınıflar ile 2. sınıflardan arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ve 4. sınıfların bu stratejiyi kullanımının da 2. sınıflardan daha fazla olduğu saptanmıştır. Diller arası stratejiler ve telafi stratejilerinde sınıf düzeyinde anlamlı fark bulunamamıştır.

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Yabancı dil öğreniminde üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri başarı düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklindeydi. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 5’ de verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların kullandıkları dil öğrenme stratejileri ile başarı düzeyleri arasındaki ilişkinin betimsel istatistikleri ve varyans analizi

	Zayıf(1-2)		Orta(2.1 – 2.5)		İyi (2.6 – 3)		Çok İyi (3.1-4)		F	Sig.
	n=32		n=32		n=51		n=21			
Kullanılan stratejiler	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S		
Bellek	3.03	.759	3.43	.886	3.40	.599	3.39	.580	2.30	.080
Bilişsel	3.11	.834	3.33	.655	3.54	.683	3.34	.730	2.35	.75
Telafi	3.37	.690	3.87	.571	3.77	.748	3.60	.617	3.44	.019*
Üst-Bilişsel	3.51	.712	3.62	.667	3.98	.616	3.86	.666	3.95	.010*
Duyuşsal	2.75	.763	3.00	.787	3.13	.841	3.08	.840	1.46	.227
Sosyal	3.11	.948	3.64	.761	3.52	.761	3.61	.727	2.89	.038*
Diller Arası	2.34	.680	2.68	.648	2.70	.644	2.60	.769	2.08	.105

p >.05, p<.05

Üniversite öğrencilerinin başarı düzeyleri ve strateji kullanımları arasındaki ilişkiye bakıldığında “orta” ya da “yüksek” düzeyde başarılı olan öğrencilerin diller arası stratejiler dışında bütün dil öğrenme stratejilerini başarısız öğrencilerden daha fazla kullandıkları ortaya çıkmaktadır. Varyans analizi sonuçları incelendiğinde telafi, üst-bilişsel ve sosyal stratejilerin kullanımı açısından gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki farkın kaynağını bulmak amacıyla yapılan Scheffe testi sonucuna göre ise bu üç tür stratejinin kullanımı açısından zayıf grupla orta düzeyde başarılı ve çok iyi düzeyde başarılı gruplar arasında anlamlı farklar belirlenmiştir. “Orta” düzeyde başarılı grup telafi stratejilerini “zayıf” düzeydeki gruptan daha fazla kullanmaktadır (p=0,37), “çok iyi” düzeyde olan grup ise “orta” düzeyde olan gruptan daha fazla kullanmaktadır (p=.022). Üst-bilişsel stratejilerde “orta” düzeyde başarılı olan grup “zayıf” düzeydeki gruptan daha fazla bu stratejileri kullanmaktadır (p=.025). Diğer bir ifadeyle, yabancı dil derslerinde başarılı olan öğrenciler başarısız öğrencilere göre telafi, üst-bilişsel ve sosyal stratejileri daha fazla kullanmaktadırlar. Ayrıca, istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmasa da bellek, bilişsel, duyuşsal ve diller arası stratejilerin de hem orta hem de yüksek düzeyde başarılı öğrenciler tarafından başarısız olanlara göre daha fazla kullanıldığı görülmektedir.

Araştırmanın beşinci alt problemi “Yabancı dil öğreniminde üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri İngilizce düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklindeydi. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 6’ de verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların kullandıkları dil öğrenme stratejileri ile İngilizce düzeyleri arasındaki ilişkinin betimsel istatistikleri ve varyans analizi

Stratejiler	Temel/Orta n=99		İleri n=37		T	P
	\bar{x}	S	\bar{x}	S		
Bellek	3.36	.784	3.21	.516	1.025	.221
Bilişsel	3.35	.746	3.37	.705	-.101	.920
Telafi	3.71	.722	3.56	.611	1.133	.259
Üst-Bilişsel	3.79	.676	3.70	.698	.640	.523
Duyuşsal	3.06	0.856	2.86	.782	1.24	.216
Sosyal	3.51	.824	3.35	.811	.987	.325
Diller Arası	2.59	.699	2.62	.641	-.252	.802

p<.05

Tablo 6’ya göre, temel ve orta düzeyde İngilizce bilen öğrencilerin en çok kullandıkları stratejiler yüksek seviyede kullandıkları üst-bilişsel stratejiler (\bar{x} =3.79) ve telafi stratejileri (\bar{x} =3.71) iken, en az kullandıkları strateji orta seviyede kullandıkları diller arası stratejilerdir (\bar{x} =2.59). İleri seviyede İngilizce bilen üniversite öğrencilerinin en çok kullandığı stratejiler yüksek seviyede kullandıkları üst-bilişsel stratejilerdir (\bar{x} =3.70). Üniversite öğrencilerinin yabancı dil öğreniminde kullandıkları stratejiler ile İngilizce yabancı dil bilme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma gözlenmemektedir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonuçlarına göre, araştırmaya katılan 136 üniversite öğrencisinin yüksek düzeyde kullandıkları dil öğrenme stratejileri dolaylı stratejiler arasında yer alan üst-bilişsel ve doğrudan stratejiler arasında yer alan telafi stratejileridir. Elde edilen bulgulardan yola çıkılarak bilişsel stratejileri destekleyen ve başarılı bir dil öğrenim için oldukça gerekli olan üst-bilişsel stratejileri kullanan üniversite öğrencilerinin kendi öğrenmelerini düzenleme, planlama ve değerlendirme gibi tekniklere başvurdukları ifade edilebilir. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin anlamı kavramak ve konuşma esnasında karşılaşılan güçlüklerin üstesinden gelmek için anadile geçme, jest, mimik kullanma, dolaylı anlatma gibi tekniklere sıklıkla başvurdukları söylenebilir. Ayrıca araştırmada bellek, bilişsel, duyuşsal, sosyal ve diller arası stratejilerin orta düzeyde kullanıldığı saptanmıştır. Benzer şekilde Oxford, Talbott ve Halleck (1990) üniversite öğrencilerinin dil öğrenme stratejileri üzerine yaptıkları çalışmalarında öğrenenlerin telafi, bilişsel, üst-bilişsel ve sosyal stratejileri yüksek düzeyde, bellek ve duyuşsal stratejileri ise orta düzeyde kullandıklarını saptamışlardır (aktaran Demirel, 2012, ss.146-147). Yine Cesur (2008) çalışmasında üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin dil öğrenme stratejileri orta sıklıkta kullandıklarını saptamıştır. Demirel (2012) üniversite öğrencilerinin yabancı dil İngilizce öğrenirken kullandıkları stratejileri belirlemek amacıyla yaptığı çalışmasında benzer şekilde telafi stratejilerinin

yüksek oranda kullanıldığını ortaya çıkarmıştır. Yine Özçelik (2012) üniversite öğrencilerinin ikinci yabancı dil Fransızcanın (L3) ediniminde kullandıkları öğrenme stratejileri üzerine yaptığı çalışmasında en çok telafi, üst-bilişsel ve sosyal stratejilerin kullanıldığını saptamıştır.

Araştırmanın bir diğer değişkeni olan cinsiyete göre üniversite öğrencileri yabancı dil öğrenme profillerine bakıldığında, kız öğrencilerin bellek stratejilerini, bilişsel stratejileri ve üst-bilişsel stratejileri erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeyde kullandıkları görülmektedir. Yabancı dil öğrenimi strateji kullanım ölçek puanlarının kızların lehine olduğu görülmektedir. Bu sonuç daha önce yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Oxford (1989)'un üniversite öğrencilerinin dil öğrenme stratejilerini incelediği çalışmasında kız öğrencilerin bütün kategorilerdeki stratejileri erkeklerden daha fazla kullandığı ortaya çıkmıştır. Yine Özçelik (2012), Bekleyen (2006), Ayırır, Arıoğul ve Ünal (2012) çalışmalarında kız öğrencilerin yabancı dil öğrenme stratejileri kullanım oranının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Bu sonuçlara göre, kız öğrencilerin dil öğreniminde gerek dilsel gerek sosyal becerileri daha etkin kullanmalarının ve dil sınıflarında kız öğrencilerin daha fazla olmasının etkili nedenler arasında yer aldığını düşünmekteyiz.

Araştırmada sınıf düzeylerine göre strateji kullanımını incelendiğinde, dile daha çok hâkim olan 4. sınıf üniversite öğrencilerinin bellek stratejilerini, bilişsel stratejileri, üst bilişsel stratejileri ve sosyal stratejileri kullanım düzeylerinin Hazırlık, 1. sınıf, 2. sınıf ve 3. sınıf öğrencilerine göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu bulgudan yola çıkarak öğrenenlerin hazırlık sınıfından 4. sınıfa kadar beş yıllık süreç içerisinde dil öğrenme stratejilerini öğrenme süreçlerinde gittikçe daha fazla kullandıkları ifade edilebilir. Başka bir deyişle, son sınıfta yabancı dil öğrenme stratejileri öğrenenler tarafından daha etkin kullanılmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin başarı düzeyleri ve yabancı dil öğrenme stratejileri kullanım arasındaki ilişkiye bakıldığında, orta ya da yüksek düzeyde başarılı olan öğrencilerin diller arası stratejiler dışında bütün dil öğrenme stratejilerini başarısız öğrencilerden daha fazla kullandıkları görülmüştür. Bu bağlamda, yabancı dil öğrenme stratejilerinin kullanılmasının başarıyı arttırdığı ifade edilebilir. Başka bir deyişle, iyi bir dil öğreneninin stratejiler konusunda bilinçli olduğu ve dil stratejilerinin kullanım düzeylerindeki artışın başarıyla paralellik gösterdiği söylenebilir. Benzer şekilde, strateji kullanmanın öğrenen başarısını etkileyen önemli bir unsur olduğunu gösteren çalışmalar bu bulguyu destekler niteliktedir (Chomat ve Kupper, 1989; Ehrman, Leaver & Oxford, 2003, Rossi-Le, 1989). Yine bazı araştırmacılar yabancı dilde yeterliliği yüksek olan öğrenenlerin, dil öğrenme stratejilerini yeterlilik düzeyi düşük olan öğrenenlerden daha sık kullandıklarını saptamıştır (Bekleyen 2006; Tok 2007).

Yabancı dil öğreniminde üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri ile İngilizce düzeyleri arasındaki ilişkiye bakıldığında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ancak en çok kullanılan üst-bilişsel stratejiler önceki öğrenmelerin gözden geçirilmesi, yenilerle ilişkilendirilmesi ve örgütlenme aşamaları gibi ön bilgilerin kullanımını da kapsamaktadır.

Öneriler

Araştırma verilerine göre, öğrencilerin telafi ve üst-bilişsel stratejileri sık sık kullandıkları ancak bellek, bilişsel, sosyal, duyuşsal ve diller arası stratejileri orta sıklıkta kullandıkları göz önüne alındığında dolaysız stratejilerden olan bellek ve bilişsel stratejiler ile dolaylı stratejilerden olan duyuşsal ve sosyal stratejilerin ve YDÖSÖ'de yer alan diller arası stratejilerin kullanımı konusunda

öğrenenler bilinçlendirilmeli ve öğrenme süreçlerine olumlu katkı sağlaması için bu stratejilerin kullanım düzeylerinin artırılması amaçlanmalıdır.

Araştırma sonuçlarına göre, katılımcılar tarafından üst-bilişsel stratejilerin yüksek düzeyde kullanıldığı dikkate alındığında İngilizce seviyesinin daha önceden edinilen bilgilerden ve kullanılan stratejilerden yararlanma yoluyla öğrenilecek yeni dilde diller arası farklılıkları görme, amaca uygun öğrenme durumları oluşturma ve sözcük, dilbilgisi edinimi gibi alanlarda etkili olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda Fransızca öğretimine olumlu etkisinin arttırılacağı diller arası etkinliklere yer verilebilir.

Bu sonuçlara ek olarak, yabancı dil öğreniminde stratejilerin kullanımının önemi, gerekliliği ve yararlılığı konusunda uygun stratejiler kullanılarak dil öğrenimin kolaylaştırılabileceği ve öğrenenin başarısını arttırmada önemli ölçüde katkıda bulunacağı konusuna vurgu yapmanın uygun olacağı düşüncesindeyiz. Öğrenme stratejileri yabancı bir dili etkin öğrenmede gerekli araçlardır. Bu bakımdan araştırmadan çıkarılabilecek önemli sonuçlardan biri de, dil öğretiminde öğretmenlerin strateji öğretimine önem vermesi gerektiği ve öğrenenlerin nerede hangi stratejiyi kullanacağı konusunda bilinçlendirilmesi gerektiğidir. Farklı öğrenme süreçlerinin irdelenmesi ve kullanılan stratejilerin çeşitlendirilmesi öğrenenlerin özerk ve etkin dil öğrenmesine katkı sağlayacaktır. Bu alanda yapılacak çalışmalar yabancı dil öğrenimi/öğretimi açısından somut bulgular sağlayarak dil eğitiminde başarıyı amaçlayan ders içi ve ders dışı düzenlemelerin yapılmasına da katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Açıköz, K. Ü. (2005). *Etkili öğrenme ve öğretme*. Eğitim Dünyası Yayınları.
- Alptekin, C. (2007). Foreign language learning strategy choice: naturalistic versus instructed language acquisition. *Journal of Theory and Practice in Education*, 3(1), pp. 4-11. [Available online at , ERIC database at: <https://eric.ed.gov>], Retrived on Octobre, 2, 2022
- Aydınlı, S. (2015). Tasarım eğitiminde yapılandırmacı paradigma: Öğrenmeyi öğrenme. *Tasarım ve Kuram Dergisi*, 11(20), 1-18.
- Ayırır, İ. O., Arıoğul, S., & Ünal, D. Ç. (2012). Cinsiyetin ve öğrenim alanlarının hazırlık öğrencilerinin yabancı dil öğrenme stratejisi kullanımına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(42), 60-71.
- Balcı, Ö., & Ügüten, S. D. (2017). Üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 3(2), 41-54.
- Baysal, E. A., & Gürbüz, O. (2021). İngilizce yazma becerisini kazanma sürecinde karşılaşılan sorunların yazma becerisi dil öğrenme stratejileri ile giderilmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 10(1), 77-100.
- Bekleyen, N. (2005). Öğretmen adayları tarafından kullanılan dil öğrenme stratejileri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 113-122.
- Bekleyen, N. (2006). İngilizce öğretmen adaylarının dil öğrenme stratejileri kullanımı. *Dil Dergisi*, (132), 28-37.
- Bialystok, E. (1978). A theoretical model of second language learning 1. *Language Learning*, 28(1), 69-83
- Cesur, M. O. (2008). *Üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin yabancı dil öğrenme stratejileri, öğrenme stili tercihi ve yabancı dil akademik başarısı arasındaki açıklayıcı ve yordayıcı ilişkiler örüntüsü*. Doktora tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Chamot, A. U., & Kupper, L. (1989). Learning strategies in foreign language instruction. *Foreign Language Annals*, 22(1), 13-22.
- Chamot, A. U. (2004). Issues in language learning strategy research and teaching. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 1(1), 14-26. [Available online at: http://educ7006.pbworks.com/w/file/fetch/50701721/Chamot_2004.pdf], Retrieved on October 02, 2012.
- Cyr, P. (1998). *Les stratégies d'apprentissage*. Paris: CLE International
- Demirel, M. (2012). Üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(43), 141-153.
- Ehrman, M. E., Leaver, B. L., & Oxford, R. L. (2003). A brief overview of individual differences in second language learning. *System*, 31(3), 313-330.
- Ehrman, M. E., & Oxford, R. L. (1995). Cognition plus: Correlates of language learning success. *The Modern Language Journal*, 79(1), 67-89.
- Fewell, N. (2010). Language learning strategies and English language proficiency: An investigation of Japanese EFL university students. *Tesol Journal*, 2(1), 159-174.
- Inez, D. F. (2006). How to become a successful language learner learner autonomy, styles and strategies revisited. *Dil Dergisi*, (133), 29-60.
- Karamanoğlu, S. Ş. (2005). *Almanca öğretmen adaylarında yabancı dil öğrenme stratejileri kullanımı*, Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Lessard-Clouston, M. (1997). Language learning strategies: An overview for L2 teachers. *The internet TESL journal*, 3(12), 69-80. [Available online at: [http://iteslj.org/Articles/Lessard-Clouston Strategy.html](http://iteslj.org/Articles/Lessard-Clouston%20Strategy.html)], Retrieved on October 02, 2022.
- Mayer, R. (1988). Learning strategies: An overview. In Weinstein, C., E. Goetz, & P. Alexander (Eds.), *Learning and study strategies: issues in assessment, instruction, and evaluation* (pp. 11-22). New York: Academic Press.
- Memiş, M. R. (2018). The relationship between vocabulary learning strategies and vocabulary of learners of Turkish as foreign or second language. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, 13(4), 164-185.
- Nisbet J., & J. Shucksmith. (1986). *Learning strategies*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Oflaz, A. (2008). Almanca öğretmeni adaylarının dil öğreniminde kullandıkları öğrenme stratejileri. *Journal of International Social Research*, 1(3).
- O'Malley, J. M., Chamot, A. U., Stewner-Manzanares, G., Kupper, L., & Russo, R. P. (1985). Learning strategies used by beginning and intermediate ESL students. *Language Learning*, 35(1), 21-46.
- O'Malley, J. M., & Chamot, A. U. (1990). *Learning strategies in second language acquisition*. New York: Cambridge University Press
- Oxford, R., & Crookall, D. (1989). Research on language learning strategies: Methods, findings, and instructional issues. *The Modern Language Journal*, 73(4), 404-419.
- Oxford, R. L., & Cohen, A. D. (1992). Language learning strategies: crucial issues of concept and classification. *Applied Language Learning*, 3, 1-35.
- Oxford, R. L. (1990). *Language learning strategies: What every teacher should know*. Boston: Heinle & Heinle.

- Oxford, R. L. (2001). Language learning styles and strategies, M. Celce-Murcia (Ed.) *Teaching English as a second or foreign language*. (ss. 359-366). Boston: Heinle & Heinle.
- Özçelik, N. (2012). Üniversite öğrencilerinin ikinci yabancı dil Fransızcanın (L3) ediniminde kullandıkları öğrenme stratejileri üzerine bir çalışma. *Education Sciences*, 7(4), 1095-1107.
- Özçelik, N. (2015). Üniversitede Fransızcanın ikinci yabancı dil olarak öğretimi/öğreniminde öğrenen özerkliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 102-115.
- Özçelik, N. (2013). Üniversite öğrencilerinin ikinci yabancı dil öğrenme profili. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 123-147.
- Rubin, J. (1975). What the " good language learner" can teach us. *TESOL quarterly*, 41-51. [Available online at: https://www.jstor.org/stable/3586011#metadata_info_tab_contents], Retrieved on October 02, 2012.
- Rubin, J. (1987). Learner Strategies: Theoretical Assumptions, Research History and Typology. In A. Wenden & J. Rubin (Eds.), *Learner strategies and language learning* (ss. 15-29). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Rossi-Le, L. (1989). *Perceptual learning style preferences and their relationship to language learning strategies in adult students of English as a second language*. Drake University, USA.
- Serçe, H., & Sünbül, A. M. (2015). *Dil öğrenme stratejileri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Stern, H. H. (1975). What can we learn from the good language learner? *Canadian Modern Language Review*, 31(4), 304-319.
- Tok, H. (2007). Öğretmen adaylarının kullandıkları yabancı dil öğrenme stratejileri. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 5(3), 191-197.
- Ünal, Ç. D., Ayırır, İ. O., & Arıoğul, S. (2011). İngilizce, Almanca ve Fransızca öğrenen üniversite öğrencilerinde yabancı dil öğrenme stratejilerinin kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(41).
- Wenden, A. (1987). Metacognition: An expanded view on the cognitive abilities of L2 learners. *Language learning*, 37(4), 573-597.
- Zimmerman, B. J. (2000). Attaining self-regulation: A social cognitive perspective. In M. Boekaerts, P. R. Pintrich, and M. Zeidner (Eds.), *Handbook of Self-Regulation* (pp. 13-40). San Diego, Calif, Academic Press.